

Stichting Zeehondencentrum Pieterburen

Samengevoegd jaarverslag 2019

Samengevoegde jaarrekening van:

Stichting Zeehondencentrum Pieterburen
Hoofdstraat 94a
9968 AG Pieterburen

&

Stichting Steunfonds Zeehondencentrum Pieterburen
Hoofdstraat 94a
9968 AG Pieterburen

Geparafeerd voor
waarmerkingsdoeleinden

Inhoudsopgave

Jaarstukken	blz.
Verslag bestuur	3
Voorwoord	3
1. Statutaire naam en doelstelling, visie en missie	4
2. Bestuursverslag	7
3. Vooruitblik	13
4. Verantwoordingsverklaring	15
Jaarrekening	18
Samengevoegde balans per 31 december 2019	19
Samengevoegde staat van baten en lasten 2019	20
Samengevoegde kasstroomoverzicht 2019	21
Toelichting behorend tot de jaarrekening 2019	22
Algemeen	22
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	23
Grondslagen voor de resultaatbepaling	27
Toelichting op de balans	
A. Materiële vaste activa	29
B. Voorraden	30
C. Vorderingen en overlopende activa	30
D. Liquide middelen	30
E. Reserves	31
F. Fondsen	32
G. Voorzieningen	32
H. Kortlopende schulden en overlopende passiva	33
I. Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	33
Toelichting op de staat van baten en lasten	
J. Baten uit eigen fondsenwerving	34
K. Besteed aan doelstellingen	35
L. Werving baten	37
M. Kosten beheer en administratie	37
N. Toelichting lasten verdeling	39
O. Bezoldiging directie	40
P. Resultaatbestemming	41
Q. Gebeurtenissen na balansdatum	41
Controleverklaring	42

Verslag bestuur

Voorwoord

De Stichting Zeehondencentrum Pieterburen (ZHC) heeft een zeer goed jaar gedraaid. Zowel qua bezoekersaantallen, donaties, adopties is er beter presteerd dan begroot. Het fantastische resultaat wordt vooral positief beïnvloed dankzij een enorme nalatenschap welke ons onder beding is toevertrouwd.

Opnieuw is er ontzettend goed werk verricht met de opvang en verzorging van vele hulpbehoevende zeehonden. Ten aanzien van onze belangrijkste activiteit, de opvang en verzorging van hulpbehoevende zeehonden, hebben we onze handen weer vol gehad. Dankzij de steun van onze donateurs, bezoekers en vrijwilligers hebben we in 2019 in totaal 305 zeehonden kunnen opvangen. Dit is 34 meer dan de 271 van vorig jaar.

De voormalige afdelingen Zorg, Stranding coördinatie, Diergeneeskunde en Wetenschap zijn in 2019 geïntegreerd. Daarmee hebben we nu een geïntegreerde afdeling, waarmee het concept van Wetenschappelijk gefundeerde zorg en stranding coördinatie nog meer inhoud heeft kunnen krijgen. Ook is de flexibiliteit verhoogd, met behoud van continuïteit en efficiency. Wij zijn daarmee goed voorbereid op de verwachte uitkomsten en de implementatie van het Zeehondenakkoord.

De voormalige afdelingen Marketing en Sales, Bezoekerscentrum, Content en Educatie zijn in 2019 geïntegreerd. Daarmee hebben we nu een geïntegreerde afdeling, met een eenduidige aansturing en eenduidige communicatie. Qua bezoekersaantallen en het genereren van free publicity heeft dat meteen tot prima resultaten geleid. Inzet van onze communicatie in 2019 was een wat uitgesprokener, ietwat activistisch profiel: Wij komen op voor het dierenwelzijn van de zeehond en de bedreiging van haar leefomgeving. En daartoe bewegen we buiten de gebaande paden. Voorbeeld: Onze aanpak na de containerramp en de door velen geprezen expositie over de MSC Zoë.

Voor wat betreft haar deelname aan het Werelderfgoedcentrum te Lauwersoog (WEC) zijn de ontwikkelingen hoopgevend. In de herfstperiode is opnieuw gestart met de verdere ontwikkeling van het nieuwe centrum.

Boekjaar 2019 lijkt hiermee een goede basis voor een gezonde toekomst van het Zeehondencentrum.

1. Statutaire naam en doelstelling, visie en missie

Statutaire naam

Statutaire naam: Stichting Zeehondencentrum Pieterburen en
Stichting Steunfonds Zeehondencentrum Pieterburen

Gevestigd te: Gemeente het Hogeland
Hoofdstraat 94a
9968 AG Pieterburen

Rechtsvorm: Stichting
Opgericht voor onbepaalde tijd

Statutaire doelstelling

De Stichting Zeehondencentrum Pieterburen stelt zich ten doel:

- Het (doen) bevorderen van de instandhouding en eventueel van de uitbreiding van zeehondenpopulaties in het bijzonder in, maar niet beperkt tot, de getijdengebieden rond en in de Noordzee. Hieronder wordt begrepen:
 - Het (doen) geven van **voorlichting**;
 - Het **verzorgen** van zeezoogdieren waaronder zeehonden, voorkomend in de getijdengebieden rond en in de Noordzee met als doel hen weer vrij te laten in de natuur;
 - Het (doen) beoefenen van **wetenschap en educatie**, alsmede het samenwerken met die instelling of natuurlijke personen, die activiteiten op het gebied van wetenschap en educatie ontplooiën;
 - Het werven van **fondsen** om voormelde activiteiten te helpen bekostigen;
 - Het verlenen van noodhulp aan en het geven van voorlichting over zeezoogdieren wereldwijd;
 - Alle overige (rechts-)handelingen die het doel bevorderen.

De stichting Steunfonds Zeehondencentrum Pieterburen stelt zich ten doel: het ondersteunen van de activiteiten van de stichting "Stichting Zeehondencentrum Pieterburen", statutair gevestigd te Pieterburen, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41009242, zulks in de meest ruime zin van het woord, meer in het bijzonder met betrekking tot de financiële aspecten van het beleid omtrent het Zeehondencentrum te Pieterburen. De stichting let daarbij meer speciaal op de continuïteit van deze crècheactiviteiten.

De stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door fondswerving, zulks in de meest ruime zin, met gebruikmaking van alle geoorloofde middelen. De stichting heeft geen winstoogmerk.

Missie en visie

Wij geloven in een gezonde zeehond, de graadmeter voor een gezonde zee.

Al jarenlang hebben we passie en zorg voor de zeehond, inclusief zijn leefomgeving. Een schone en gezonde Waddenzee is voor ons dan ook een erg groot goed. Niet voor niets heeft dit uniek stukje natuur het predicaat 'Werelderfgoed' en daar moeten we zuinig mee omgaan; voor nu, voor straks en voor onze kinderen. Hierin hebben we als mens en als sociale onderneming een grote verantwoordelijkheid. De rol van de zeehond is daarbij cruciaal; hij vormt de graadmeter voor een schone zee. Wij meten, monitoren, verzorgen en delen onze kennis. Om de zeehond en zijn leefomgeving gezond te houden én om onze kennis en kunde internationaal aan te bieden. Zodat die ook wereldwijd kan worden ingezet en kan bijdragen aan een betere (zee)wereld.

Doelstellingen, strategie en beleid

Achtergrond

In 1971 is het Zeehondencentrum in Pieterburen opgericht.

Sinds 2013 heeft het Zeehondencentrum een nieuwe beweging ingezet waarbij we dierenwelzijn als natuurbewoud als onlosmakelijke eenheid zien; Wij staan voor natuurbescherming met respect voor het individuele wilde dier. Een wereldwijd gedragen zienswijze ook wel bekend onder de term 'compassionate conservation'.

Uitgangspunt is het creëren van een duurzame, groene én rechtvaardige samenleving die respectvol omgaat met de natuur en het individuele wilder dier.

De zeehond is de toppredator en daarmee graadmeter van het ecosysteem.

Strategie

Doelstelling

Stichting Zeehondencentrum Pieterburen ontwikkelt zich nog steeds tot een kennis- en expertisecentrum voor zeehonden, waarbij een gezonde leefomgeving van de zeehond centraal gaat staan in de aanpak en communicatie van het Zeehondencentrum. Het project Happy Seal vormde hiervoor de basis en opmaat.

Functies

Bij het uitvoeren van haar nieuwe strategie zal de Stichting naast haar huidige kerntaak (het redden van hulpbehoevende zeehonden) op dit moment drie specifieke rollen op verschillende niveaus, die vervolgens logisch uit elkaar voortvloeien.

1. Autoriteit/wetenschap

De basis van alles ligt in de expertise van het Zeehondencentrum. Door jarenlange ervaring en vele onderzoeken is het Zeehondencentrum de expert geworden in Nederland op het gebied van zeehonden. Daar is in de loop der jaren een sterke (internationale) wetenschappelijke component bijgekomen waar onderzoek een grote rol speelt.

2. Bewustmaker

Door haar ervaring en betrokkenheid bij het Waddengebied en de zeehondenpopulatie is de bewustwording van het Zeehondencentrum voor het belang van een schone Waddenzee alleen maar groter geworden. Van oudsher houdt Pieterburen zich natuurlijk bezig met bewustwordingscampagnes, maar nu met de plastic soep en one health problematiek wordt die noodzaak extra gevoeld.

3. Entertainer/toeristisch trekpleister

Tot slot heeft het Zeehondencentrum een recreatieve functie. Veel gezinnen met kinderen zien het als een ideaal dagje uit.

Vanuit onze expertrol komen we tot bepaalde conclusies en overwegingen. Die maken dat we mensen bewust willen maken van een nieuwe problematiek rondom de zeehond en daar dan ook een andere, aanvullende boodschap in gaan voeren. Dat doen we op verschillende manieren waaronder op recreatief gebied door middel van beleving en 'scientainment'. Ook online merken we dat we steeds zichtbaarder zijn met onze boodschap.

Risico's

De Stichting onderkent een aantal risico's en onzekerheden welke de strategie kunnen beïnvloeden maar vindt dat zij deze met betrekking tot de huidige situatie en ontwikkelingen prima weerstaat:

- wijzigingen in de strategie van de stichting;

- de “governance” van de stichting;
- de (markt) vraag naar onze producten en diensten;
- de afhankelijkheid van bepaalde producten en diensten;
- maatschappelijke ontwikkelingen;
- duurzaamheidsaspecten.

Wijzigingen in de strategie van de stichting

De Stichting is een kleine organisatie met een bestuurder en een Raad van Toezicht als bestuursorgaan. De bestuurder wordt ondersteunt door een management team (MT) bestaande uit de hoofden van de belangrijkste afdelingen. Periodiek is er overleg tussen deze leidinggevende en toezichthoudende organen. Indien er bepaalde ontwikkelingen optreden welke de strategie positief dan wel negatief beïnvloeden dan zijn er dusdanige korte lijnen binnen deze structuur zodat er snel en kordaat kan worden gehandeld om eventuele risico's het hoofd te bieden. Het verleden heeft een positieve uitwerking bij ons ook al meermalen aangetoond.

De “governance” van de stichting

De term “governance” omvat de volgende vraagstukken: hoe kom je tot beslissingen, hoe kom je tot uitvoering en hoe verkeer je met je omgeving. Zowel interne als externe toezichtrelaties worden naar aard, inrichting en werking geraakt door complexe governanceverhoudingen, zowel in het publieke als het private domein en daar tussenin. Besturen gaat niet vanzelf goed. Toezicht op de inrichting en werking van bestuur is noodzakelijk.

Stichting Zeehondencentrum Pieterburen onderkent dit en heeft de volgende maatregelen getroffen:

- De bestuurder staat onder toezicht van de Raad van Toezicht en het bezoldigingsbeleid en bij de vaststelling van de beloning volgt de Stichting Zeehondencentrum Pieterburen de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties;
- Externe toetsing vindt plaats door de accountant, het CBF en Lloyds (ISO).

Als deze maatregelen laten jaarlijks zien dat het Zeehondencentrum dit risico onder controle heeft.

De (markt) vraag naar onze producten en diensten

Het Zeehondencentrum biedt een divers aanbod van artikelen en diensten aan. Hieruit ontvangt zij jaarlijks naast de entreegelden ook inkomsten uit verkopen van horeca en winkelartikelen. Daarnaast worden er sinds enkele jaren zgn. zeehondentochten geveerd, waarbij ook vaak vrijlatingen van opgevangen zeehonden onderdeel van deze tochten zijn.

Deze inkomsten helpen ons geweldig om onze opvang van hulpbehoevende zeehonden zo goed mogelijk uit te voeren. Echter dit betreffen niet onze enige bronnen van inkomsten. Naast de verkoop van producten en diensten ontvangen wij jaarlijks ook prachtige bedragen aan nalatenschappen en giften en donaties, waarmee de afhankelijkheid van een bepaalde inkomstenbron goed gespreid is.

Maatschappelijke ontwikkelingen en duurzaamheidsaspecten

Het Zeehondencentrum heeft uiteraard ook te maken met maatschappelijke ontwikkelingen en duurzaamheidsaspecten. In hoofdstuk 2 onder “Bestuurlijke zaken” wordt verder ingegaan op welke ontwikkelingen wij zien en hoe het Zeehondencentrum hier mee omgaat. Mede dankzij de uitstekende contacten uit ons netwerk en als gevolg van onze goede relatie met de overheden hebben we aangetoond ook snel en kundig op deze ontwikkelingen in te kunnen spelen, waarmee ook deze risico's voor ons beheersbaar zijn.

2. Bestuursverslag / Raad van Toezicht

Bestuurssamenstelling

Het Zeehondencentrum kent de volgende bestuursorganen:

- een Raad van Toezicht; en
- een directeur/bestuurder.

De Raad van Toezicht is belast met het toezichthouden en de bestuurder is belast met het besturen van de Stichting.

Sinds 17 april 2013 is Niek Kuizenga benoemd tot zelfstandig bevoegd algemeen directeur/bestuurder van de Stichting, nadat hij op 12 november 2012 in dienst was getreden als bestuurder.

Het bestuur heeft samen met de Raad van Toezicht het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Begin 2014 is de huidige Raad van Toezicht onder voorzitterschap van ex staatssecretaris Dr. Henk Bleker aangetreden. Naast Henk Bleker zijn de bekende viroloog Prof. Dr. Ab Osterhaus en de heer Mr. Drs. Michael Sijbom (oud burgemeester van Losser), de overige leden.

Per 18 december 2019 is de heer Bleker afgetreden als voorzitter en heeft hij zijn functie beëindigd. Als opvolger is de heer Hans Alders (o.a. voormalig minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en voormalig commissaris van de Koningin van de provincie Groningen, aangetreden en als nieuwe voorzitter benoemd.

De Raad van Toezicht komt meerdere keren per jaar samen en ontvangt geen bezoldiging voor haar werkzaamheden.

De leden van de Raad van Toezicht en het Bestuur bekleden geen nevenfuncties die een belangenverstrengeling met het Zeehondencentrum met zich meebrengt.

Bestuurlijke zaken

Bij het uitvoeren van onze operationele activiteiten onderkennen wij de volgende risico's welke de effectiviteit en efficiency van het Zeehondencentrum kunnen beïnvloeden:

- interne organisatie en administratie;
- fraudegevoeligheid en corruptie;
- implementatie van nieuwe informatiesystemen;
- risico's m.b.t. schade toebrengen aan het milieu;
- kwaliteit van personeel;
- reputatie Zeehondencentrum.

Wij hebben maatregelen getroffen om deze bovengenoemde risico's te kunnen beheersen:

Interne organisatie en administratie

Het Zeehondencentrum is een kleine organisatie. Voordelen hiervan zijn er zeer korte lijnen zijn binnen de organisatie en dat de mensen die er werken een grote verantwoordelijkheid hebben maar ook voelen ten aanzien van hun werkzaamheden.

In ons geval komt dit de effectiviteit en efficiency juist ten goede. Eventuele issues worden snel herkend en besproken, waar vooral de zeehondenzorg baat bij heeft.

Fraudegevoeligheid en corruptie

Dit is een risico waar iedere organisatie zich helaas tegen moet wapenen. Bij ons in het Zeehondencentrum hebben we gelukkig geen ervaring met deze onderwerpen. Ook hier zal het een rol spelen dat we een kleine organisatie zijn en bovendien nog een goed doel. Intern kent iedereen elkaar en werken we iedere dag samen, ook middels het zgn. “open-deur beleid”. Extern merken we dat mensen het fijn vinden om ons te helpen (zowel financieel als in natura). Ten aanzien van onze geldstromen geldt het vier-ogen principe, hebben we interne (kas)geldcontroles en functie- en autorisatiescheidingen getroffen. Middels deze maatregelen hebben we de risico’s naar onze mening en tevens naar de mening van onze accountant voldoende onder controle.

Implementatie van nieuwe informatiesystemen

In 2020 zal een nieuwe donateursdatabase worden geïmplementeerd als onderdeel van een CRM vernieuwingstraject, waartoe ook de zeehondendatabase behoort.

Risico’s m.b.t. schade toebrengen aan het milieu

Het Zeehondencentrum houdt rekening met het milieu. In ons geval heeft dit vooral betrekking op het waterverbruik in onze bassins. Waar dit water in het verleden periodiek werd geloosd in het riool wordt ons verbruikte water sinds 2012 gezuiverd en hergebruikt via onze waterzuivering. Periodiek worden metingen uitgevoerd om de waterkwaliteit te testen. Het betreft een gesloten watersysteem, waarmee het risico op vervuiling geminimaliseerd is.

Kwaliteit van personeel

Het Zeehondencentrum kan alleen maar werken met gekwalificeerd personeel. Het werken met zorgbehoevende zeehonden is niet iets wat iedereen zo maar even kan gaan doen. Nieuwe medewerkers worden daarom ook intern opgeleid en begeleid. In Pieterburen hebben we een campus waar deze studenten 24 uur en zeven dagen per week kunnen verblijven. Het risico bestaat dat er onvoldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar is. Doordat het Zeehondencentrum internationaal zeer hoog staat aangeschreven komen er jaarlijks vele nieuwe studenten naar Pieterburen om ons te helpen bij de verzorging. Na afronding van hun “stage” is onze ervaring dat een zeker aantal hiervan graag terugkomt voor een volgende periode.

Reputatie

Zeehondencentrum Pieterburen is een begrip in Nederland en omstreken. Al sinds de begin jaren ’70 worden hier zeehonden opgevangen en worden de ervaringen met betrekking tot de opgedane kennis en kunde gedeeld met onze bezoekers en belangstellenden. Doordat wij zeer frequent samenwerken met erkende wetenschappers en universiteiten en ook de wetten en regels ten aanzien van wet- en regelgeving strikt worden nageleefd schatten wij het risico van eventuele reputatieschade als laag in.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK – onderzoeksfunctie

Verantwoorde zeehondenopvang is alleen mogelijk vanuit een wetenschappelijke basis en continue verbetering door onderzoek. Het onderzoek in ‘Pieterburen’ is gestoeld op de volgende drie pijlers:

Dierenwelzijn staat voorop

De beste plek voor de zeehond is de zee. Het dierenwelzijn en het ecosysteem worden alleen gediend als enkel die dieren die het nodig hebben, worden opgevangen en dat deze dieren zo kort mogelijke opgevangen worden. Door wetenschappelijk onderzoek te doen naar wanneer een dier hulpbehoevend is, kan opvang van gezonde dieren worden voorkomen. Belangrijk is daarbij dat deze kennis door middel van voorlichting eenduidig gedeeld wordt. Zo worden er geen gezonde wilde dieren uit het milieu gehaald door derden.

Het kunnen vrijlaten van een zeehond is afhankelijk van vele factoren: Afstemming op het individu en seizoen afhankelijke afwegingen zijn vanuit het oogpunt van dierenwelzijn het meest gewenst. Dit is alleen mogelijk wanneer hulpbehoevende wilde dieren in onze ziekenhuisomgeving worden opgevangen waar hoogwaardige veterinaire zorgverleners voor ze klaar staan. Met doorlopende evaluaties en zorgvuldig uitgevoerde studies worden onze zorgprocessen voortdurend geoptimaliseerd. Onze kwaliteitsborging is ISO 9001:2008 gecertificeerd door Lloyds.

Compassionate conservation

Dierenwelzijn en natuurbehoud zijn niet strijdig. Er is een groeiend besef dat deze twee uitgangspunten elkaar juist versterken en wij zijn ervan overtuigd dat samenwerking en kennisuitwisseling in tegenstelling tot polarisatie van visies de gezondheid van Werelderfgoed Waddenzee en de dieren die daar leven het beste dient. Juist een opvangcentrum met een wetenschappelijk verantwoord opvangbeleid kan ecologisch onderzoek faciliteren dat gebruik maakt van de graadmeter functie van de zeehond.

Er is één gezondheid voor mens en dier (One health principe)

Zeehonden kunnen dragers zijn van zoonosen. Dit zijn infectieziekten die van dier op mens besmettelijk zijn. Vanuit het gedachtegoed van "one health" is het daarom omwille van volksgezondheid en het voorkomen van verspreiding van dierziekten gewenst dat onze zeehondenopvang aan de hoogst mogelijke hygiëne eisen en veterinaire protocollen voldoet. Een gestructureerde samenwerking met de andere opvangcentra -bij voorkeur op trilateraal niveau- is van vitaal belang in het veld van de virologie en bacteriologie:

In het geval van een virale calamiteit, zoals een uitbraak van influenza onder de zeehonden in de Waddenzee, dienen erkende opvanginstanties schouder aan schouder op te treden om verdere verspreiding tussen zeehonden, dan wel besmetting van vee of andere wilde dieren, te voorkomen. Daarnaast is gecontroleerd antibioticagebruik uitermate belangrijk om resistentievorming te voorkomen. Door ons wetenschappelijk onderzoek werken wij met zeer beperkt en gericht gebruik van antibiotica.

Het Zeehondencentrum Pieterburen werkt intensief samen met wetenschappers van onder andere universiteiten in Groningen, Rotterdam, Hannover (DL), Utrecht, Giessen (DL) en Wageningen.

BEHOUD en BEHEER- functie (inclusief Zorg)

Het Zeehondencentrum speelt een rol in het behoud en beheer van het grotere ecologische systeem. De zorg voor de (individuele) zeehond is bijgevolg maar één aspect van de rol van onze organisatie. Vanuit de behoud en beheer functie is het Happy Seal project geïnitieerd.

Happy Seal is ontstaan uit de frustratie dat jaarlijks duizenden zeezoogdieren het slachtoffer zijn van afval in zee. In toenemende mate worden we in Pieterburen geconfronteerd met zeehonden die zonder onze hulp dood zouden gaan als gevolg van verstrikking. Onderzoek wijst uit dat per jaar 640.000 ton afval aan visnetten in zee wordt gedumpt. Waardoor naar schatting jaarlijks 136.000 zeezoogdieren vaak op gruwelijke wijze sterven. Plastics in de vorm van microplastics, zwerfafval en visnetten vormen een groot gevaar voor al het zeeleven met de zeehond voorop. De afgelopen jaren heeft het netwerk van het Zeehondencentrum al tientallen zeehonden bevrijd van netten. In veel gevallen moeten ze in ons ziekenhuis in Pieterburen worden opgenomen vanwege te ernstige verwondingen. De door ons opgevangen dieren worden na intensieve medische verzorging weer vrijgelaten in diezelfde zee.

De inzet van vrijwilligers (ons EHBZ strandingsnetwerk) is cruciaal voor onze behoud en beheer functie. Zij zijn de ogen en oren van 'Pieterburen'. Zowel voor zeehonden als voor vervuiling.

De opvang van zeehonden in het Zeehondencentrum gebeurt niet lukraak. De opvang en zorg is gestoeld op wetenschappelijke inzichten en protocollen. De manier waarop het Zeehondencentrum haar zeehonden opvangt en verzorgt, is wetenschappelijk onderbouwd. Daarbij worden eigentijdse richtlijnen en procedures gevolgd welke zorgvuldig afgestemd worden binnen de OVAG (Operational Veterinary Advisory Group) en waar relevant getoetst door de VESAC (VEterinary & Ethical Science Advisory Committee).

In 2019 zijn totaal 305 zeehonden opgevangen en verzorgd. Vorig jaar waren dit er 271. Het aantal gewone zeehonden bedroeg 260 (ten opzichte van 223 vorig jaar) en het aantal grijze zeehonden bedroeg 45 (ten opzichte van vorig jaar 48). In 2018 en 2019 zijn er geen bijzondere zeehonden in de opvang verbleven.

PUBLIEKSWERKING - publieksgerichte functie

Het Zeehondencentrum ontsluit haar werk voor een zeer groot publiek. We werden in 2019 opnieuw gesteund door ca. 17.000 donateurs. Ten opzichte van 2019 was er wel een daling van het aantal donateurs circa 1.100. Dit is in lijn met de dalende trend bij andere Goede Doelenorganisaties

Gelukkig zien we in 2019 een forse toename van het aantal bezoekers. In 2019 gingen ongeveer 84.000 bezoekers, waarvan 75.000 betalende bezoekers “een dagje uit” naar het Zeehondencentrum. Het aantal betalende bezoekers is met 19% gestegen ten opzichte van 2018, terwijl er vorig jaar sprake was van een daling van 15%. Het Zeehondencentrum blijkt hierdoor ook gedurende 2019 nog steeds een belangrijke trekpleister.

Het Zeehondencentrum biedt in haar winkel en horeca een breed assortiment aan producten en promotiemateriaal aan. Periodiek wordt geëvalueerd hoe de bestedingen van ons publiek zijn, maar uitgangspunt voor de verkoop van horeca en winkel is wel dat in principe alleen maatschappelijk verantwoorde producten worden aangeboden.

De totale bestedingen van onze bezoekers zijn ten opzichte van 2018 opnieuw gestegen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat het aantal bezoekers is gestegen, maar ook doordat bezoekers opnieuw meer besteden in de winkel en de horeca. Per betalende bezoeker is er gemiddeld ongeveer 4% meer besteed ten opzichte van vorig jaar.

Financiële paragraaf

Het Zeehondencentrum is volledig afhankelijk van de giften en donaties van haar bezoekers en donateurs. Doordat de donaties en giften de afgelopen jaren fors zijn afgenomen en er de afgelopen jaren in sterk toenemende mate zieke en verweesde zeehonden bij het Zeehondencentrum zijn binnengebracht heeft dit ertoe geleid dat de reserves en de liquiditeit van het Zeehondencentrum niet hebben kunnen toenemen.

In de begroting van 2019 is uitgegaan van een kleine winst. Als gevolg van vooral hogere nalatenschappen is het resultaat over 2019 echter hoger uitgevallen. Positief is echter ook dat de verwachte kosten opnieuw lager zijn gerealiseerd.

De gerealiseerde baten zijn fors hoger uitgevallen ten opzichte van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door de hogere nalatenschappen. De gerealiseerde kosten zijn cumulatief opnieuw binnen het begrote bedrag gebleven. Vooral als gevolg van de lagere zorgkosten welke ontstaan door het lage aantal zeehonden in de opvang gedurende 2019. Hierdoor zijn de salariskosten en de verzorgingskosten lager uitgevallen dan verwacht. Daarentegen vallen de kosten beheer en administratie fors hoger uit, omdat er is een verschuiving van inzet van het personeel op de zorg naar

de technische afdeling heeft plaatsgevonden ten behoeve van de beheersing van de waterzuivering. Echter de verhouding waarmee deze verschuiving nu de kosten beheer en administratie belast is wellicht te hoog en zal voor komend jaar verder worden gevolgd.

De bestedingen aan de doelstelling over 2019 bedragen 44% (2018: 101%) van de totale baten.

De continuïteitsreserve is toegenomen en bedraagt eind 2019 € 3.530.272, - en de bestemmingsreserve is ongewijzigd gebleven (€ 569.000).

De CBF-norm van 25% voor kosten van fondsenwerving werd ook in 2019 ruimschoots onderschreden. Stichting Zeehondencentrum Pieterburen besteedt 11% van haar inkomsten aan kosten voor fondsenwerving (2018: 20%).

De eigen norm voor kosten administratie en beheer is gesteld op maximaal 15% van de totale kosten. Het Zeehondencentrum is de afgelopen jaren iets boven het gestelde maximum uitgekomen. Over 2019 is het percentage 16% (2018: 14%). Vooralsnog en mede gezien het geringe overschrijdingsniveau is er geen reden om de norm te herzien.

De jaarrekening 2019 wordt gecontroleerd door De Jong & Laan Accountants. In deze verklaring vermeldt de accountant of de jaarrekening 2019 van onze stichting voldoet aan de verslaggeving voorschriften voor fondsenwervende instellingen.

Bezoldiging directie

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Stichting Zeehondencentrum Pieterburen de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij de Stichting Zeehondencentrum Pieterburen vond plaats door de Raad van Toezicht van de stichting. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 415 punten met een maximaal jaarinkomen van salarisniveau H van € 121.708 (1 fte/12 maanden).

Het voor de toetsing, aan het geldende maximum, relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in het jaar 2019 voor de heer N. Kuizenga € 95.289. Deze beloning bleef binnen het geldende maximum.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven voor de heer N. Kuizenga, met een bedrag van € 126.950, binnen het in de regeling opgenomen maximumbedrag van € 194.000 per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht op de staat van baten en lasten.

Het salaris van de directeur wordt bepaald door de Raad van Toezicht. Hij heeft geen gratificaties of extra vergoedingen ontvangen. Er zijn geen nieuwe overeenkomsten afgesloten of lopende

overeenkomsten gewijzigd die voorzien in de beloningen die hoger zijn dan de norm vastgesteld in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Keurmerken

Het Zeehondencentrum kent twee keurmerken:

- CBF-erkenning
- ISO-keurmerk

Het CBF (Centraal Bureau Fondsenwerving) stelt strenge eisen en voorschriften aan een organisatie die de CBF erkenning wil verkrijgen. De Stichting Zeehondencentrum heeft sinds oktober 2000 de CBF erkenning en een ANBI status. Dat houdt in dat giften aan het Zeehondencentrum fiscaal aftrekbaar zijn. In 2016 heeft het CBF een hertoetsing uitgevoerd. Deze hertoetsing heeft opnieuw geleid tot een verlenging van het keurmerk tot 2019. In 2020 zal een nieuwe beoordeling plaatsvinden.

Sinds het voorjaar van 2004 heeft het Zeehondencentrum de ISO-9001:2008 certificering. Jaarlijks vindt er een audit plaats; ook in 2019 is deze audit succesvol afgenomen. Inmiddels is er sprake van een nieuwe norm: ISO 9001-2015 waar het Zeehondencentrum ook aan voldoet! Dit betekent dat de ISO-certificering - een waarborg voor transparantie binnen de organisatie die de kwaliteit ten goede komt - de komende jaren van kracht blijft.

Personeel

Van het totale aantal bezoldigde fte's per 31 december van 31,0 fte's (2018: 32,0) was circa 27,6 in vaste dienst en 3,7 fte op oproepbasis. Er is zowel in de zorg als het bezoekerscentrum in toenemende mate gewerkt met vrijwilligers in plaats van betaalde krachten. Veel medewerkers hebben een kortdurend deeltijddienstverband. Daardoor heeft het Zeehondencentrum gedurende het gehele jaar 58 medewerkers in dienst gehad.

De organisatie bestaat uit de onderdelen zeehondenzorg, EHBZ/vrijwilligers, technische dienst, wetenschap, bezoekerscentrum, communicatie en fondsenwerving en het secretariaat. Staffuncties zijn kwaliteitsmanager, de financiële administratie en de personeelsadministratie.

Met name in de zorgafdeling vinden met enige regelmaat mutaties plaats. Over 2019 zijn er daarnaast opnieuw meer dan 100 onbezoldigde stagiaires/trainees en vrijwilligers geweest.

3. Vooruitblik 2020-2021

Voor de periode 2018-2021 is een beleidsplan opgesteld. Dit beleidsplan is vastgesteld door het Bestuur na goedkeuring van de Raad van Toezicht.

Voor 2020 zijn een begroting en jaarplan opgesteld. Deze begroting en het jaarplan zijn vastgesteld door het Bestuur na goedkeuring van de Raad van Toezicht. Een cijfermatige samenvatting van deze begroting 2020 is opgenomen in de jaarrekening 2019 onder de staat van baten en lasten.

De begroting voor 2020 laat een begroot verlies zien van € 185.863 waarbij de baten voorzichtig zijn ingeschat en het verlies ten laste van de continuïteitsreserve wordt gebracht.

Ten aanzien van de liquiditeitspositie kan worden opgemerkt dat ondanks de uitbraak van het Corona virus mede dankzij de huidige ontvangen en toegezegde donaties en giften en de toegekende nalatenschappen het Zeehondencentrum op basis van de huidige verwachtingen gedurende 2020 geen liquiditeitsproblemen zal krijgen.

Er worden voor 2020 beperkte investeringen verwacht ten behoeve van de zeehondenopvang en de huisvesting. De verwachting is dat het personeelsbestand eerder zal afnemen dan toenemen door steeds meer gebruik te maken van goede opgeleide en begeleide vrijwilligers.

Het coronavirus zorgt begin 2020 voor echter wel ongekende onzekerheid. Bij het schrijven van dit jaarverslag is onduidelijk wat de gevolgen ervan voor de Stichting Zeehondencentrum zullen zijn. Het Zeehondencentrum heeft vanaf medio maart 2020 haar deuren moeten sluiten voor de bezoekers. Dit duurt in ieder geval tot 1 juli 2020, waardoor de Stichting wel een aanzienlijk bedrag aan inkomsten vanuit deze bezoekers misloopt. Gelukkig is onze stichting een gezonde organisatie die vooralsnog goed in staat is om de financiële gevolgen van de maatregelen op te vangen.

2020 moet beschouwd worden als een tussenjaar: We maken ons in Pieterburen klaar voor een nieuwe toekomst in het nieuwe Werelderfgoedcentrum Waddenzee te Lauwersoog en ondertussen houden we de ingezette lijn van 2019 vast.

Onze leidraad is daarbij het volgende toekomstbeeld:

1. Wetenschappelijk gefundeerde aanpak van zorg, educatie en preventie;
2. Pieterburen wordt Field Station, met een learning community van studenten van over de hele wereld. Ze zijn in Pieterburen om een levenservaring op te doen met toegepast onderzoek, educatie, communicatie, hostmanship en last but not least: hands-on contact met wilde dieren.
3. Het verhaal van de zeehond en onze unieke plek bij de Waddenzee en het 'Waddenland' beleefbaar maken (zowel online als offline);
4. Focus op persoonlijke, intieme ervaring die blijvend inzicht en impact achterlaat, niet op beeldschermen, maar aan den levende lijve;
5. Toepassing van een spectrum van 'edutainment' en 'sciencetainment', met koplopende inhoud gesteund door experiment op locatie, en een zelf-doen en hands-on mentaliteit;
6. Een brede interessedekking, van jong tot oud, en van populair tot wetenschappelijk (zowel online als offline);
7. Niet bouwend op maar ondersteund met een mix van traditioneel vermaak zoals educatieve waddenspeelplaats, zeehonden kijken, museale informatie en ontspanning.

Voor 2020 blijven we de volgende mijlpalen nastreven:

Zorg, Stranding coördinatie en Diergeneeskunde/Wetenschap

De voormalige afdelingen Zorg, Strandingcoördinatie, Diergeneeskunde en Wetenschap zijn in 2019 geïntegreerd. Hierdoor is een goed georganiseerde geïntegreerde afdeling ontstaan. Er zijn nog enkele punten die verbeterd moeten worden en dat zal in 2020 gebeuren. Het doel is om de flexibiliteit te blijven vergroten, met behoud van continuïteit en efficiëntie. Alles in lijn met de verwachte resultaten en de uitvoering van de Zeehondenakkoord.

Doelen 2020

- Continuïteit, flexibiliteit en multitasking, betere samenwerking binnen alle afdelingen: één team!;
- Verbeteren van de communicatie tussen alle coördinatoren;
- Sealcare medewerkers en vrijwilligers meer communicatie met bezoekers
- Kosten zorgmateriaal relatief stabiel;
- De kosten en inkomsten van releases blijven kosteneffectief en winstgevend;
- De kosten voor transport (ophalen) van dieren worden laag gehouden;
- Voortzetten van huidig wetenschappelijk onderzoek, w.o.
 - o PhD over "Seal microbiome en antimicrobiële resistentie (AMR)";
 - o 2 doctoraten in Dollard Research;
 - o Longwormonderzoek;
 - o Microplastics / strandopruiming;
- Implementatie van de onderzoek agenda door Byron Martina (CSO).

De afdeling publiekszaken is in 2019 in het leven geroepen met als doel een eenduidige aansturing en daarmee eenduidige communicatie uitingen te realiseren. De richting die daarmee is ingeslagen bevalt zowel binnen de afdeling als binnen het bedrijf goed en heeft bovendien een groot aantal van de gestelde doelstellingen kunnen behalen. In 2020 zal deze vorm van organisatie ook worden doorgezet en ieder van de nu gedefinieerde subafdelingen, te weten: publiekswerving, -werking en -ontvangst, worden aangehouden en zal verder uitgewerkt worden. Belangrijkste doelstelling voor dit jaar bestaan uit het vasthouden van de positieve trend in de breedste zin van het woord wat betreft bezoekersaantallen, adopties en bezoekersbeleving. Verdere professionalisering van de afdeling gebeurt onder andere door de invoering van een thematische jaarkalender en een CRM vernieuwingstraject.

Thema 2020

In 2020 openen we de tentoonstelling en beleving "Talking Seals" mogelijk gemaakt door het Prins Bernard Cultuur Fonds. Deze interactieve ervaring laat mensen in een 360 graden omgeving kennis maken met het gedrag van zeehonden en hoe je daar als mens mee om gaat. Omdat deze beleving uniek in het noorden is en bovendien een flinke vernieuwing van ons bezoekerscentrum geeft staat het jaarthema in het teken van communicatie en met name geluid. Activiteiten, on- en offline uitingen en de bezoekerservaring staat volledig in het teken hiervan. Ervaring uit de afgelopen jaren leert dat de thematische aanpak voor de bezoeker aantrekkelijk is, omdat het een verwachtingskader van het (herhaal)bezoek schept.

Strategie

Zeehondencentrum Pieterburen ziet de transitie binnen de context van een Werelderfgoedcentrum als een enorme kans om haar nieuwe toekomstperspectief te realiseren in nauwe samenwerking met ondernemers, kennisinstellingen en natuurorganisaties. Ook in 2020 zal dit een belangrijk speerpunt blijven.

4. Verantwoordingsverklaring

De Stichting Zeehondencentrum Pieterburen onderschrijft de drie kernprincipes van goed bestuur, zoals deze zijn opgenomen in het CBF-keur. Het bestuur van het Zeehondencentrum legt in deze verantwoordingsverklaring verantwoording af over de wijze waarop het Zeehondencentrum:

- toezicht houdt, bestuurt en uitvoert;
- de effectiviteit en efficiency van besteding van middelen waarborgt;
- de omgang met belanghebbenden optimaliseert.

Besturen en toezicht houden

Om de doelstellingen te kunnen realiseren is een optimale inrichting van bestuur en organisatie noodzakelijk. Het Zeehondencentrum wordt bestuurd door de directie. Een onafhankelijke en onbezoldigde Raad van Toezicht is toezichthouder en vergadert regelmatig.

De stichting is in ingericht conform het raad van toezichtmodel, waarbij het directiebestuur aan het Zeehondencentrum op hoofdlijnen leidinggeeft en eindverantwoordelijk is. Voor de taken en verantwoordelijkheden is een zgn. Reglement Raad van Bestuur opgesteld met daarin functieomschrijvingen van directieleden. De handelingsvrijheid van de directieleden wordt beperkt conform de bepalingen in de algemene statuten en het Reglement Raad van Bestuur.

De Raad van Toezicht bestaat in 2019 uit drie leden die ieder deskundig zijn op een voor de organisatie relevant werkgebied. De leden van de Raad van Toezicht (RvT) worden voor een periode van drie jaar benoemd. Zij treden af volgens een door de Raad van Toezicht opgesteld rooster. Een volgens het rooster aftredend lid is onmiddellijk (doch maximaal tweemaal) herbenoembaar. Alle leden van de Raad van Toezicht zijn vrijwillig verbonden aan de organisatie en ontvangen geen bezoldiging. De directie wordt door de Raad van Toezicht benoemd en ontvangt een beloning vastgesteld door de Raad van Toezicht.

De leden van de hebben Raad van Toezicht en allemaal de benodigde verklaring van het CBF Keur naar waarheid ingevuld en ondertekend.

De Raad van Toezicht komt meerdere keren per jaar bij elkaar (minimaal vier keer). Tijdens de vergaderingen worden de ontwikkelingen binnen het Zeehondencentrum besproken en vindt een terugblik/evaluatie van de afgelopen periode.

Het Zeehondencentrum onderschrijft de richtlijnen van de Commissie Wijffels. De kern van deze gedragscode voor goed bestuur gaat over openheid, transparantie en verantwoording afleggen. Het directiesalaris van goede doelen volgt volgens de gedragscode het salarisbeleid van de overheid en dat van het Zeehondencentrum valt daar ruim binnen.

Periodiek wordt aan de directie gerapporteerd over de voortgang van het Jaarplan met behulp van zogenaamde prestatie-indicatoren. Deze cijfers worden voorzien van een inhoudelijke toelichting. Afwijkingen van de voorgenomen prestatie worden geduid, waar nodig worden de plannen door de directie bijgestuurd, waar nodig na goedkeuring door de Raad van Toezicht.

Het jaarverslag en de jaarrekening worden door de directeur-bestuurder opgesteld en door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

Extern toezicht

De door het bestuur aangestelde gecertificeerde registeraccountant controleert jaarlijks de administratieve organisatie en interne controleprocedures in het licht van de controle van de jaarrekening.

Het Zeehondencentrum is gecertificeerd volgens NEN-EN-ISO 9001: 2015. Als gevolg van dit keurmerk vindt jaarlijks een audit plaats door een toetsende instantie.

Verder toetst het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) jaarlijks de jaarverslaggeving en eens in de drie jaar vindt een uitgebreide hertoetsing van de erkenning plaats. Op dit moment is er sprake van de CBF-erkenning, waarmee het Zeehondencentrum voldoet aan de door het CBF gestelde eisen in het kader van verslaggeving.

Besteding van middelen

Het Zeehondencentrum erkent het belang van het duidelijk formuleren van doelen, het meten van de realisatie en het evalueren van de activiteiten. Begin 2018 is het nieuwe beleidsplan voor de jaren 2018 t/m 2021 aan de Raad van Toezicht voorgelegd en goedgekeurd.

Door het vaststellen van een jaarbegroting geeft het bestuur richting aan de doelstellingen van de organisatie. Jaarlijks wordt het jaarplan fondsenwerving vastgesteld.

Besteding van middelen vindt plaats in overeenstemming met de begroting. In de toelichting op de jaarlijkse begroting wordt aangegeven welke acties er met betrekking tot verdere optimalisatie van de bestedingen zijn voorgenomen.

Het Zeehondencentrum besteedt het leeuwendeel van haar inkomsten direct aan de zorg voor de zeehonden. Daarnaast worden kosten gemaakt voor wetenschappelijk onderzoek, educatie en voorlichting.

De kosten aan fondsenwerving blijven jaarlijks onder de norm van het CBF, zoals blijkt uit de jaarrekening over een boekjaar.

Om succesvol te zijn en onze goede reputatie te houden, is een goede uitvoering van bedrijfsprocessen essentieel. Daarom hecht het Zeehondencentrum groot belang aan kwaliteitsmanagement conform de ISO-normering. Sinds 2004 wordt het Zeehondencentrum als eerste - en voor zover bekend tot nu toe enige - opvangcentrum ter wereld door Lloyds Quality Register ISO 9001-2008 gecertificeerd. Vanaf 2018 zijn wij gecertificeerd voor ISO 9001-2015. Het Zeehondencentrum streeft voortdurend naar het verbeteren, herontwerpen en borgen van de kwaliteit van activiteiten en processen.

Voor het monitoren en evalueren van activiteiten wordt maandelijks een rapportage opgesteld met een staat van baten en lasten. De financiële resultaten worden toegelicht en afwijkingen van de begroting worden verklaard en desgewenst bijgesteld.

Relatie met belanghebbenden

Interne belanghebbenden van het Zeehondencentrum zijn o.a. werknemers, raad van toezicht, vrijwilligers en stagiaires.

Externe belanghebbenden zijn o.a. donateurs, bezoekers, goede doelen, fondsen, media, landelijke en lokale overheidsinstanties en wetenschappelijke instituten.

Het Zeehondencentrum acht het zeer belangrijk om draagvlak en bewustwording te creëren voor haar activiteiten en uitgangspunten. Zij behoort met haar donateurs tot de grotere natuurorganisaties in Nederland. Jaarlijks ontvangt het Zeehondencentrum momenteel circa

85.000 bezoekers. Het Zeehondencentrum geniet een zeer hoge naamsbekendheid en waardering. De stichting staat in de top 10 van natuur- en milieuorganisaties met een nationale reputatie volgens onderzoek door Hendrik Beerda Brand Consultancy. Donateurs ontvangen een paar keer per jaar het Robbenbulletin. De website van het Zeehondencentrum wordt dagelijks door duizenden belangstellenden bezocht. Gedurende 2019 zijn er ruim 400.000 nieuwe bezoekers op onze website geregistreerd, terwijl er in 2019 ruim 183.000 bezoekers op de website zijn teruggekeerd. Op Facebook hebben we inmiddels meer dan 116.000 volgers bereikt. Ook de belangstelling via YouTube, Instagram en TikTok blijft stijgende.

Het jaarverslag is online beschikbaar.

Dagelijks ontvangt het Zeehondencentrum diverse uitingen via de email, telefoon of face-to-face contacten. Informatievraagstukken worden naar de betreffende afdeling doorgezet en zo goed mogelijk beantwoord, groten deels middels kennis en beschikbare documentatie.

Ideeën en opmerkingen kunnen via een zgn. enquête bus in het Bezoekerscentrum worden ingeleverd. De afgelopen jaren is middels evaluatieformulieren de uitstraling en de beleving van een bezoek aan het Zeehondencentrum in Pieterburen getoetst.

Ontvangen klachten worden volgens de klachtenprocedure afgewikkeld.

Daarnaast hecht het Zeehondencentrum sterk aan het aantrekken en behouden van vrijwilligers, studenten, stagiaires en dierenartsen uit binnen- en buitenland die vooral in de zorg, maar ook in andere onderdelen van de organisatie actief zijn. Zo wordt de filosofie van het Zeehondencentrum uitgedragen ver buiten de landsgrenzen. Veel voormalige vrijwilligers / medewerkers zijn de kern (gebleken) van buitenlandse projecten, die tot doel hebben op locatie zeehonden en andere zeezoogdieren op te vangen, met name als het gaat om zeer bedreigde populaties van bijvoorbeeld de monniksrob, Kaspische zeehond en ladoga seal. Deze goede buitenlandse contacten leiden ertoe dat medewerkers van het Zeehondencentrum meerdere malen per jaar op locatie hulpverlening en met de medicatie en andere hulpmiddelen binnen 24 uur ter plaatse zijn.

Een netwerk van vele vrijwilligers langs de hele kust van Nederland vormt de EHBZ (Eerste Hulp Bij Zeehonden). Deze vrijwilligers, de zogenaamde EHBZ-ers, zijn door het Zeehondencentrum getraind om eerste hulp aan zeehonden en andere zeezoogdieren te verlenen.

Het Zeehondencentrum werkt nauw samen met relevante partijen voor wetenschappelijk onderzoek en is actief betrokken bij het politiek beleid voor natuurbehoud en dierenwelzijn.

Jaarrekening

Geparafeerd voor
waarmerkingsdoeleinden

**Samengevoegde balans per 31 december 2019
(na verwerking resultaat)**

		31 dec.2019 EUR	31 dec.2018 EUR
Activa			
Materiële vaste activa	A	1.292.846	1.474.136
Vorraden	B	56.916	44.741
Vorderingen en overlopende activa	C	3.564.510	2.219.413
Liquide middelen	D	<u>19.133</u>	<u>15.448</u>
		3.640.559	2.279.602
Totaal		<u><u>4.933.405</u></u>	<u><u>3.753.738</u></u>
Passiva			
Reserves en fondsen			
Reserves	E		
. continuïteitsreserve		1.986.810	2.280.134
. bestemmingsreserve		569.067	569.067
. overige reserves		<u></u>	<u></u>
		2.555.877	2.849.201
Fondsen	F		
. bestemmingsfonds		1.989.677	531.317
		<u>4.545.554</u>	<u>3.380.518</u>
Voorzieningen	G	115.507	120.756
Kortlopende schulden	H	272.344	252.464
Totaal		<u><u>4.933.405</u></u>	<u><u>3.753.738</u></u>

Samengevoegde staat van baten en lasten over 2019

		Begroting 2019		Werkelijk 2019		
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Baten						
Baten van particulieren	J		2.310.600		3.357.514	
Baten van bedrijven			0		0	
Baten van loterijorganisaties			0		0	
Baten van subsidies van overheden			0		0	
Baten van organisaties zonder winstoogmerk			0		0	
Baten als tegenprestatie voor levering diensten en producten			0		0	
Overige baten			0		0	
Som der baten			2.310.600		3.357.514	
Lasten						
Besteed aan doelstellingen	K					
Zorg	K1	1.127.369		969.659		969.659
Wetenschap	K2	169.548		164.880		164.880
Voorlichting	K3	374.537		358.396		358.396
			1.671.454		1.492.935	
Werving baten	L					
Kosten eigen fondsenwerving	L1	399.717		354.055		354.055
			399.717		354.055	
Beheer en administratie	M					
Kosten beheer en administratie	M1	233.373		345.488		345.488
Som der lasten		2.304.543		2.192.478		2.192.478
Resultaat			6.057		1.165.036	
Resultaatbestemming						
Toevoeging/onttrekking aan:						
_ continuïteitsreserve		6.057		-293.324		-293.324
_ bestemmingsfonds		-		1.458.360		1.458.360
		6.057		1.165.036		1.165.036

Geparafeerd voor
waarmerkingsdoeleinden

Samengevoegde kasstroomoverzicht 2019

	2019		2018	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Resultaat na belastingen	1.165.036		-642.595	
Gecorrigeerd voor:				
. Afschrijvingen	197.154		214.346	
. Mutatie voorzieningen	-5.249		0	
. Mutatie voorraden	-12.175		-9.068	
. Mutatie vorderingen	-1.345.097		447.159	
. Mutatie kortlopende schulden	-17.659		42.610	
Kasstroom uit operationele activiteiten		-17.990		52.452
Investerings in:				
. Materiële vaste activa	-15.864		-128.599	
Opbrengst verkopen:				
. Materiële vaste activa	0		0	
Kasstroom uit investerings-activiteiten		-15.864		-128.599
Aflossing langlopende schulden	0		0	
Kasstroom uit financierings-activiteiten		0		0
Mutatie liquide middelen		-33.854		-76.147
Liquide middelen einde boekjaar		-18.406		15.448
Liquide middelen begin boekjaar		15.448		91.595
Mutatie liquide middelen		-33.854		-76.147

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Geparafeerd voor
waarmerkingsdoeleinden

Toelichting behorend tot de jaarrekening 2019

Aard bedrijfsactiviteiten

De Stichting Zeehondencentrum Pieterburen stelt zich ten doel:

Het (doen) bevorderen van de instandhouding en eventueel van de uitbreiding van zeehondenpopulaties in het bijzonder in, maar niet beperkt tot, de getijdengebieden rond en in de Noordzee. Hieronder wordt begrepen:

- Het (doen) geven van voorlichting;
- Het verzorgen van zeezoogdieren waaronder zeehonden, voorkomend in de getijdengebieden rond en in de Noordzee met als doel hen weer vrij te laten in de natuur;
- Het (doen) beoefenen van wetenschap en educatie, alsmede het samenwerken met die instelling of natuurlijke personen, die activiteiten op het gebied van wetenschap en educatie ontplooiën;
- Het werven van fondsen om voormelde activiteiten te helpen bekostigen;
- Het verlenen van noodhulp aan en het geven van voorlichting over zeezoogdieren wereldwijd;
- Alle overige (rechts-)handelingen die het doel bevorderen.

Consolidatie

De samengevoegde jaarrekening van Stichting Zeehondencentrum Pieterburen bestaat uit de enkelvoudige jaarrekeningen van Stichting Zeehondencrèche Pieterburen en van Stichting Steunfonds Zeehondencentrum Pieterburen.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen beide stichtingen worden geëlimineerd.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslagperiode van een jaar. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Voor zover niet anders is vermeld hebben activa en passiva een looptijd korter dan 1 jaar.

In de balans en de winst- en verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend

met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Continuïteitsveronderstelling

De Raad van Bestuur heeft bij het opstellen van de jaarrekening, de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de Stichting Zeehondencentrum Pieterburen.

Het resultaat en kasstroom overzicht uit operationele activiteiten over het boekjaar zijn positief. Echter de volgende onzekerheden inzake de continuïteit zijn onderkend:

- de onzekerheden omtrent giften, donateurs en nalatenschappen;
- de beschikbaarheid van liquiditeiten op de middellange termijn.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

Investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd als zij de gebruiksduur van het object verlengen en/ of leiden tot toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het object. Ter zake van verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen, installaties e.d. wordt een voorziening gevormd. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op terreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. De economische levensduur is als volgt vastgesteld:

Gebouw, verbouwingen	: 5-25 jaar
Machines en bedrijfsinstallaties	: 7 jaar
Overige bedrijfsinventaris	: 5 jaar

Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen aanschafprijs op basis van de 'first-in, first-out' (FI-FO)-methode of lagere opbrengstwaarde.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (indien materieel). Na eerste verwerking vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs.

Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen, onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en staan ter vrije beschikking van de Stichting.

Reserves

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is gevormd om de continuïteit te waarborgen ingeval van (tijdelijke) sterk tegenvallende opbrengsten.

Bestemmingsreserve

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Overige reserves

Overige reserves betreffen reservemiddelen die resteren na de eerder genoemde bestedingen.

Fondsen

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de staat van baten en lasten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten uit eigen fondsenwerving

Donaties en giften

Donaties en giften worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen, met uitzondering van ontvangsten die kunnen worden toegerekend aan een periode waarin een bepaalde mailingsactie heeft plaatsgevonden. Giften van een zaak in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde in Nederland.

Baten uit nalatenschappen

Nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voorzover deze niet al in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord.

Verkoop van artikelen

Opbrengsten uit de verkoop van artikelen worden onder de baten tegen de brutowinst opgenomen. De brutowinst is de netto-omzet verminderd met de kostprijs van de verkochte artikelen. Onder de netto-omzet wordt verstaan de opbrengst onder aftrek van kortingen en over de omzet geheven belastingen. Onder de kostprijs wordt verstaan de inkoopwaarde van de goederen, verhoogd met de op de inkoop en verkoop drukkende directe (aan derden betaalde) verwervingskosten. De door de fondsenwervende instelling in dit verband gemaakte eigen kosten worden als kosten van fondsenwerving verantwoord.

Entreegelden

Entreegelden worden verantwoord in het jaar waarin zij worden ontvangen.

Overige baten uit eigen fondswerving

Overige baten uit eigen fondsenwerving worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Kosten

Kostentoerekening

Kosten worden toegerekend aan de doelstelling, werving baten en beheer en administratie op basis van de volgende maatstaven:

- Direct toerekenbare kosten worden direct toegerekend;
- Niet direct toerekenbare kosten worden als volgt verdeeld:
 - Uitbesteed werk
 - Communicatie
 - Personeelskosten
 - Huisvestingskosten
 - Kantoor- en algemene kosten
 - Afschrijving en rente

Verliezen en risico's worden verantwoord zodra deze voorzienbaar zijn.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap.

Pensioenen

De Stichting heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioen voorziening worden ook in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Het bedrag dat als pensioenvoorziening is opgenomen, is de beste schatting van de nog niet af gefinancierde bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en banktegoeden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers.

Koersverschillen bij geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Toelichting op de balans

A Materiële vaste activa

	2019 EUR	2018 EUR
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	513.213	572.783
Machines en installaties	649.933	727.795
Inventarissen	1.293	1.811
Andere vaste bedrijfsmiddelen	128.407	171.747
	<u>1.292.846</u>	<u>1.474.136</u>

Het verloop is als volgt weergegeven:

	Bedrijfsge- bouwen en -terreinen	Machines en installaties	Inventa- rissen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Stand per 1 januari 2019					
Aanschafwaarde	1.307.558	1.421.840	58.312	992.794	3.780.504
Cumulatieve afschrijvingen	-734.775	-694.045	-56.501	-821.047	2.306.368
Aanpassing boekwaardes	20.446-	42.215		21.769-	0
Boekwaarde	<u>552.337</u>	<u>770.010</u>	<u>1.811</u>	<u>149.978</u>	<u>1.474.136</u>

Mutaties boekjaar

Investeringen	0	3.450	0	12.414	15.864
Afschrijvingen	-59.570	-81.312	-518	-55.754	-197.154
Saldo	<u>-59.570</u>	<u>-77.862</u>	<u>-518</u>	<u>-43.340</u>	<u>-181.290</u>

Stand per 31 december 2019

Aanschafwaarde	1.307.558	1.425.290	58.312	1.005.208	3.796.368
Cumulatieve afschrijvingen	-794.345	-775.357	-57.019	-876.801	-2.503.522
Boekwaarde	<u>513.213</u>	<u>649.933</u>	<u>1.293</u>	<u>128.407</u>	<u>1.292.846</u>

Afschrijvingsduur	3-25 jaar	3-17 jaar	5 jaar	3-5 jaar
-------------------	-----------	-----------	--------	----------

De investeringen in de machines en installaties betreft een nieuwe vriescel.

De investeringen in de inventarissen en overige bedrijfsmiddelen betreffen met name:
Vervanging CV ketel campus, nieuwe weegschaal, nieuwe grasmaaier en
investeringen ten behoeve van het paviljoen.

	2019 EUR	2018 EUR
B Voorraden		
Voorraad beschikbaar voor de doelstelling	56.916	44.741
	<u>56.916</u>	<u>44.741</u>

De voorraad bestaat uit promotieartikelen.

Er is geen voorziening voor incurante voorraden ultimo 2018 en 2019

C Vorderingen en overlopende activa

Debiteuren	3.170	14.742
Nalatenschappen/legaten	3.498.686	2.177.251
Te vorderen belastingen	4.303	-30.655
Vooruitbetaalde kosten	28.369	27.237
Overige vorderingen	29.981	30.838
	<u>3.564.510</u>	<u>2.219.413</u>

In het saldo van de vorderingen op debiteuren is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaarheid ad € 16.615 (v.j.: € 14.287).

Als gevolg van eventuele langdurige afwikkelingen van nalatenschappen kan het zijn dat enkele nalatenschappen langer dan een jaar open staan. Het is echter lastig te kwantificeren om welk deel het gaat.

D Liquide middelen

Banken	5.778	7.912
ING/Postbank	7.694	5.009
Kasmiddelen	<u>5.662</u>	<u>2.527</u>
	<u>19.133</u>	<u>15.448</u>

De saldi staan ter vrije beschikking.

Door de bankier is per ultimo boekjaar een rekening-courantkrediet ter grootte van € 150.000 verstrekt.

E Reserves

	2019 EUR	2018 EUR
Continuïteitsreserve	1.986.810	2.280.134
Bestemmingsreserve	569.067	569.067
	<u>2.555.877</u>	<u>2.849.201</u>

De mutaties in de reserves in het boekjaar zijn als volgt weer te geven.

	Continuïteits reserve EUR	Bestemmings reserve EUR	2019 EUR	2018 EUR
Stand per 1 januari	2.280.134	569.067	2.849.201	3.406.692
Mutaties:				
. Toevoegingen via resultatenbestemming	-293.324	0	-293.324	-557.491
. Bestedingen via resultatenbestemming	-	-	-	-
Stand per 31 december	<u>1.986.810</u>	<u>569.067</u>	<u>2.555.877</u>	<u>2.849.201</u>

Continuïteitsreserve

	2019 EUR	2018 EUR
Stand per 1 januari	2.280.134	2.837.625
Resultaatbestemming	-293.324	-557.491
Stand per 31 december	<u>1.986.810</u>	<u>2.280.134</u>

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de fondsenwervende instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen. De omvang van de continuïteitsreserve is intern bepaald op maximaal één keer de jaarlijkse uitgaven van de organisatie met betrekking tot kosten van werving en doelbesteding. Als jaaruitgave wordt hierbij het driejaargemiddelde genomen van de werkelijke uitgaven in het voorgaande verslagjaar, het lopende verslagjaar en de geraamde uitgaven volgens de begroting voor het komende verslagjaar. Ultimo 2019 wordt de benodigde continuïteitsreserve becijferd op € 2.399.982. De werkelijke omvang is met € 1.986.810 ultimo 2019 lager waarmee nog niet aan deze eis wordt voldaan.

Bestemmingsreserves

	2019 EUR	2018 EUR
Stand per 1 januari	569.067	569.067
Mutaties:		
. Toevoegingen via resultaatbestemming	0	0
. Bestedingen via resultaatbestemming	0	0
Stand per 31 december	<u>569.067</u>	<u>569.067</u>

Op bovenstaande bestemmingsreserves rust geen verplichting. De beperkte bestedingsmogelijkheid is aangegeven door het bestuur.

F Fondsen

Bestemmingsfonds investeringen en water & vis

Stand per 1 januari	531.317	616.419
Mutaties:		
. Toevoegingen via resultaatbestemming	1.693.462	0
. Bestedingen via resultaatbestemming	-235.102	-85.102
Stand per 31 december	<u>1.989.677</u>	<u>531.317</u>

	Fonds investeringen EUR	Fonds water & vis EUR	2019 EUR	2018 EUR
Stand per 1 januari	531.317	0	531.317	616.419
Mutaties:				
. Toevoegingen via resultaatbestemming	0	1.693.462	1.693.462	0
. Bestedingen via resultaatbestemming	-85.102	-150.000	-235.102	-85.102
	-85.102	1.543.462	1.458.360	-85.102
Stand per 31 december	<u>446.215</u>	<u>1.543.462</u>	<u>1.989.677</u>	<u>531.317</u>

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de fondsen is aangegeven door derden.

In 2019 is een nalatenschap ontvangen waarbij de bestedingsmogelijkheden alleen uit kosten met betrekking tot water en vis bestaan. Derhalve is de nalatenschap als bestemmingsfonds in de jaarrekening verwerkt.

Jaarlijks wordt na afloop van het boekjaar de uitputting van het fonds water en vis vastgesteld door een externe bewindvoerder van het fonds. Eventuele aanpassingen worden in het volgend boekjaar verwerkt.

	2019 EUR	2018 EUR
G Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	115.507	120.756
	<u>115.507</u>	<u>120.756</u>

De voorziening groot onderhoud is gevormd ten behoeve van het toekomstig onderhoud. Als gevolg van voortschrijdend inzicht in de voorziening vanaf boekjaar 2009 separaat gepresenteerd. Het verloop van de voorziening is als volgt:

Stand 1 januari	120.756	120.756
Dotatie	0	0
Vrijval	0	0
Onttrekking	<u>-5.249</u>	<u>0</u>
Stand 31 december	<u>115.507</u>	<u>120.756</u>

H Kortlopende schulden en overlopende passiva

	2019 EUR	2018 EUR
Schulden aan kredietinstellingen	37.539	0
Crediteuren	52.364	84.791
Belastingen en sociale verzekeringen en pensioenen	28.546	28.460
Overige schulden en overlopende passiva	<u>153.896</u>	<u>139.213</u>
	<u>272.344</u>	<u>252.464</u>

Onder de kortlopende schulden staan verplichtingen met een looptijd van minder dan 1 jaar verantwoord. Verplichtingen die betrekking hebben op jaren gelegen na één jaar na balansdatum zijn verwerkt onder de langlopende schulden.

I Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De verstrekte zekerheden ten behoeve van het rekening-courantkrediet bestaan uit een pandrecht op alle goederen.

Op balansdatum is de Stichting Zeehondencentrum begunstigde van een aantal nalatenschappen, welke niet gewaardeerd zijn in de jaarrekening. Er bestaat onvoldoende duidelijkheid over hoe hoog deze nalatenschappen uit zullen vallen.

Toelichting op de samengevoegde staat van baten en lasten

J1 Baten van particulieren

	Begroting 2019 EUR	Werkelijk 2019 EUR	Werkelijk 2018 EUR
Donaties en giften	452.000	518.015	551.501
Nalatenschappen	780.000	2.067.044	383.807
Verkoop goederen (zie J2)	157.500	130.923	70.787
Overige baten uit eigen fondsenwerving	373.600	82.191	58.671
Entree	547.500	559.340	471.459
Bestemde baten uit eigen fondsenwerving		0	25.815
Totaal	2.310.600	3.357.514	1.562.040

De gerealiseerde baten wijken af van de begroting als gevolg van vooral de hogere nalatenschappen

J2 Verkoop goederen

	Begroting 2019 EUR	Werkelijk 2019 EUR	Werkelijk 2018 EUR
Netto omzet	286.364	257.982	159.782
Kostprijs	128.864	127.059	88.995
Bruto winst	157.500	130.923	70.787

In de winkel van het Zeehondencentrum worden zeehond gerelateerde artikelen verkocht, zoals pluche knuffels, kleding, sleutelhangers, boeken, kalenders en dergelijke.

De gerealiseerde baten verkoop goederen vallen lager uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door er minder marge is behaald op de verkochte goederen en er minder is verkocht als begroot.

K Besteed aan doelstellingen

	Begroting 2019 EUR	Werkelijk 2019 EUR	Werkelijk 2018 EUR
K1 Zorg:			
Salaris/sociale lasten	443.719	382.933	388.667
Pensioenen	36.703	31.064	39.129
Overige personeelskosten	36.181	31.517	37.975
Uitbesteed werk	33.125	42.712	26.527
Reis- en verblijfkosten	2.940	1.345	1.663
Huisvesting	138.084	61.203	63.567
Kantoorkosten	13.680	7.002	15.920
Communicatie	2.909	4.409	3.735
Zorgkosten	250.000	180.448	163.807
Afschrijving en rente	119.880	145.894	158.616
Overige algemene kosten	50.148	81.133	90.573
	1.127.369	969.659	990.179
K2 Wetenschap			
Salaris/sociale lasten	111.822	101.152	97.983
Pensioenen	9.250	8.206	9.865
Overige personeelskosten	9.118	8.325	9.574
Reis- en verblijfkosten	420	192	238
Huisvesting	5.598	2.481	2.577
Kantoorkosten	4.680	2.395	5.446
Communicatie	733	281	238
Kosten wetenschap	12.000	7.678	7.527
Afschrijving en rente	4.860	5.915	6.430
Overige algemene kosten	11.067	28.255	33.300
	169.548	164.880	173.178
K3 Voorlichting			
Salaris/sociale lasten	230.781	213.142	201.519
Pensioenen	19.090	17.290	20.288
Overige personeelskosten	18.818	17.543	19.690
Uitbesteed werk	-	0	0
Huisvesting	26.124	11.579	12.026
Kantoorkosten	10.080	5.159	11.730
Communicatie	1.513	983	833
Kosten voorlichting	44.200	35.507	84.104
Afschrijving en rente	22.680	27.602	30.008
Overige algemene kosten	1.251	29.591	35.717
	374.537	358.396	415.914
Totale directe kosten	1.671.454	1.492.935	1.579.271

De zorgkosten blijven binnen het begrote bedrag. Dit wordt veroorzaakt doordat gedurende 2019 vooral de salariskosten en de zorgkosten lager uitvallen als gevolg van minder oproepkrachten bij de verzorging van de zeehonden.

De kosten wetenschap liggen in lijn met de begroting.

De kosten voorlichting vallen lager uit doordat er iets minder is ingezet op deze activiteit.

Bestedingspercentage

Onderstaand is de verhouding van de totale bestedingen aan de doelstellingen in relatie met de totale baten procentueel weergegeven:

	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Werkelijk 2018
Totale bestedingen	1.671.454	1.492.935	1.579.271
Totale baten	2.310.600	3.357.514	1.562.040
Bestedingspercentage	72%	44%	101%

90 % ANBI eis

Als gevolg van het feit dat de stichting een ANBI status heeft, moeten wij voldoen aan de 90% eis. Aangezien het Zeehondencentrum al haar kosten en baten besteedt ten behoeve van de doelstellingen, zullen we ook het positieve resultaat over boekjaar 2019 gaan besteden aan deze doelstellingen.

L Werving baten

L1 **Kosten eigen fondsenwerving**

	Begroting 2019 EUR	Werkelijk 2019 EUR	Werkelijk 2018 EUR
Salaris/sociale lasten	230.781	213.142	201.519
Pensioenen	19.090	17.290	20.288
Overige personeelskosten	18.818	17.543	19.690
Uitbesteed werk	-	0	0
Reis- en verblijfkosten	420	192	238
Huisvesting	9.330	4.135	4.295
Kantoorkosten	4.680	2.395	5.447
Communicatie	1.513	1.629	1.380
Afschrijving en rente	8.100	9.858	10.717
Overige algemene kosten	-15	15.556	19.332
Directe kosten fondsenwerving	107.000	72.315	35.419
	399.717	354.055	318.325

De lagere gerealiseerde kosten eigen fondsenwerving ontstaan vooral doordat de directe kosten fondsenwerving en de salariskosten lager uitkomen. Enkele begrote fondsenwervingsactiviteiten hebben niet plaatsgevonden.

Kostenpercentage fondsenwerving

Onderstaand is de verhouding van de kosten fondsenwerving in relatie met de totale baten procentueel weergegeven voor:

	Begroting 2019	Werkelijk 2019	Werkelijk 2018
Baten eigen fondsenwerving	2.310.600	3.357.514	1.562.040
Kosten eigen fondsenwerving	399.717	354.055	318.325
Kostenpercentage fondsenwerving	17%	11%	20%

De baten eigen fondsenwerving zijn hoger uitgevallen als gevolg van de nalatenschappen.

De kosten zijn gedaald als gevolg van vooral de lagere kosten eigen fondsenwerving.

M Kosten beheer en administratie

	Begroting 2019 EUR	Werkelijk 2019 EUR	Werkelijk 2018 EUR
Salaris/sociale lasten	172.491	220.367	151.548
Pensioenen	14.268	17.876	15.257

Overige personeelskosten	14.065	18.137	14.807
Uitbesteed werk	33.125	4.746	26.527
Reis- en verblijfkosten	420	193	237
Huisvesting	7.464	3.309	3.436
Kantoorkosten	2.880	1.475	3.351
Communicatie	1.131	1.319	1.118
Afschrijving en rente	6.480	7.885	8.575
Overige algemene kosten	18.951-	70.181	92.182
	<u>233.373</u>	<u>345.488</u>	<u>317.037</u>

De hogere gerealiseerde kosten beheer en administratie ontstaan vooral doordat de overige algemene kosten en de toegerekende salariskosten hoger uitvallen.

De intern gestelde norm waarbij de kosten beheer en administratie worden uitgedrukt in de totale uitvoeringskosten bedraagt maximaal 15%.

Over het boekjaar bedragen de werkelijke uitvoeringskosten	2.192.478	2.225.956
De kosten beheer en administratie bedragen	345.488	317.037
Uitgedrukt in %	16%	14%

Op basis van bovengenoemde berekening is er in 2019 een lichte overschrijding van de gestelde norm. Deze is vooralsnog geen reden om de norm te herzien.

N Toelichting lasten verdeling

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

Bestemming	Doelstelling				Werving	Beheer en	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
					baten	administratie	2019	2019	2018
	Zorg	Weten- schap	Voorlich- ting	Fondsen- werving					
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Overige kosten	180.448	7.678	35.507	72.315	0	295.948	413.200	290.857	
Uitbesteed werk	42.712	0	0	0	4.746	47.458	66.249	53.053	
Communicatie	4.409	281	983	1.629	1.319	8.621	7.799	7.304	
Personeelskosten	445.514	117.683	247.975	247.975	256.381	1.315.527	1.384.994	1.247.798	
Huisvestingskosten	61.203	2.481	11.579	4.135	3.309	82.707	186.600	85.901	
Kantoor en algemene kosten	89.480	30.842	34.750	18.143	71.849	245.064	83.701	315.374	
Afschrijving en rente	145.894	5.915	27.602	9.858	7.885	197.154	162.000	214.346	
Totaal	969.659	164.880	358.396	354.055	345.488	2.192.478	2.304.543	2.214.633	

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2019 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers 31 fte (2018: 32 fte).

Deze medewerkers zijn als volgt verdeeld over de verschillende afdelingen:

	in fte's		in %	
	2019	2018	2019	2018
. Zorg	10,6	11,9	33,9%	37,3%
. Wetenschap	2,8	3,0	8,9%	9,4%
. Voorlichting/winkel	5,9	6,2	18,8%	19,4%
. Fondsenwerving	5,9	6,2	18,8%	19,4%
. Techniek	3,6	1,8	11,5%	5,8%
. Algemeen	<u>2,5</u>	<u>2,8</u>	<u>8,0%</u>	<u>8,8%</u>
	31,3	31,9	100,0%	100,0%

De overige kosten worden verdeeld op basis van de realisatie per doelstelling, waarbij rekening wordt gehouden met de bezetting per afdeling (gebruik auto's en kosten huishouding).

Het uitbesteed werk wordt voornamelijk ingehuurd ten behoeve van de zorgafdeling en de fondsenwerving.

De overige inhuur komt ten laste van de TD en verantwoord onder Beheer en Administratie

De kosten communicatie en de personeelskosten zijn verdeeld over de doelstellingen op basis van het aantal fte's.

De huisvestingskosten zijn verdeeld op basis van het aantal m2 evenals de kosten voor afschrijving en rente.

Onder de personeelskosten zijn de volgende posten opgenomen:

	2019	2018
Salariskosten	973.713	1.038.314
Sociale lasten	198.707	199.235
Pensioenlasten	91.727	104.827
	<u>1.264.146</u>	<u>1.342.376</u>

○ Bezoldiging directie

Naam	N. Kuizenga			
Functie	directie		directie	
Dienstverband	onbepaalde tijd		onbepaalde tijd	
Uren fulltime p/w	40		40	
Periode	1-1 t/m 31-12-19		1-1 t/m 31-12-18	
Parttime %	100		100	
Bezoldiging				
Salaris	€	82.864	€	82.863
Variabel inkomen	€	5.796	€	6.471
Vakantiegeld	€	6.629	€	6.629
Eindejaarsuitkering				
Totaal bruto sv loon	€	95.289	€	95.963
Pensioenlasten & Sociale lasten	€	31.661	€	31.474
	€	31.661	€	31.474
Totaal bezoldiging	€	126.950	€	127.437

Het bestuur heeft samen met de Raad van Toezicht het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt het bestuur de Adviesregeling Beloning Directeuren Goede Doelen van VFI en de Code Wijffels (zie www.vfi.nl)

Het jaarinkomen van de directie blijft binnen het geldende maximum volgens de VFI Beloningsregeling.

Aan de directie zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

p Resultaatbestemming

De directie stelt voor het positieve resultaat boekjaar als volgt te verdelen:

_ continuïteitsreserve	-293.324
_ bestemmingsfonds	<u>1.458.360</u>
	<u><u>1.165.036</u></u>

Dit voorstel is reeds in de balans per 31-12-2019 verwerkt.

q Gebeurtenissen na balansdatum

Het coronavirus zorgt begin 2020 voor ongekende onzekerheid. Bij het schrijven van dit jaarverslag is onduidelijk wat de gevolgen ervan voor de Stichting Zeehondencentrum zullen zijn. Het Zeehondencentrum heeft vanaf medio maart 2020 haar deuren moeten sluiten voor de bezoekers. Dit duurt in ieder geval tot 1 juli 2020, waardoor de Stichting wel een aanzienlijk bedrag aan inkomsten vanuit deze bezoekers misloopt. Onze stichting is echter een gezonde organisatie die vooralsnog goed in staat is om de financiële gevolgen van de maatregelen op te vangen.

adres Lübeckweg 2
9723 HE Groningen
telefoon 050-3166966
e-mail groningen@jonglaan.nl
internet www.jonglaan.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van stichting Zeehondencentrum Pieterburen

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen samengevoegde jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de samengevoegde jaarrekening 2019 van stichting Zeehondencentrum Pieterburen te Pieterburen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen samengevoegde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Zeehondencentrum Pieterburen per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevoegde balans per 31 december 2019;
2. de samengevoegde winst- en verliesrekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Zeehondencentrum Pieterburen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Samengevoegde jaarrekening

De samengevoegde jaarrekening die is opgenomen in dit rapport bestaat uit de enkelvoudige jaarrekeningen van Stichting Zeehondencentrum Pieterburen en stichting Steunfonds Zeehondencentrum Pieterburen, zoals uiteengezet in de jaarrekening op pagina 22 onder het kopje 'consolidatie'.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de samengevoegde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, namelijk het bestuursverslag en de bijlage 1. 'Water en vis'.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de samengevoegde jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de samengevoegde jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties en RJ 400 Bestuursverslag.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de samengevoegde jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de samengevoegde jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de samengevoegde jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de samengevoegde jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de samengevoegde jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de samengevoegde jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de samengevoegde jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de samengevoegde jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze samengevoegde jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de samengevoegde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de samengevoegde jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de samengevoegde jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de samengevoegde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

deJong&Laan

- het evalueren of de samengevoegde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

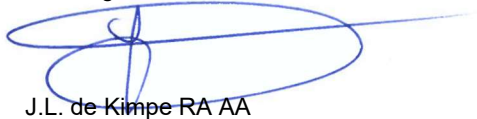
Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Groningen, 30 juni 2020

De Jong & Laan Accountants B.V.

J.L. de Kimpe RA AA